

tia hac ultima appellaverit, non prohibebitur reus illius adherere appellationi, licet aliàs provocare non valeret: quoniam regulare est, ut prohibitus appellare, possit adversarii adherere appellationi quoad ea solum super quibus provocatum est. Salgad. *sup. num. 65.* Scacc. *d. limit. 1. ex n. 50.* & faciunt ad præmissa per me adnotata *Variar. lib. 1. cap. 2. à n. 29.*

Ad Num. 7.

- 30 Litis pendentia super restitutione minoris, vel cujusque privilegiati, non remoratur executionem trium sententiarum conformium, quod est satis controversum, ut constat ex traditis per Scacc. *q. 19. remed. 2. ex num. 95.* & Lancellot. *sup. cap. 18. à n. 81.* qui limitat in continenti de læsione apparuerit, cui subscribunt Flor. Diaz *Practicar. lib. 1. q. 5. n. 58.* Joan. Garc. *de Nobilit. gloss. 6. §. 2. num. 18.* Azeved. *in l. 2. num. 4. tit. 19. lib. 4. Recop.* Quando restitutio in integrum postulata sententia executionem impedit, ex professo docent Flores Diaz, ac Lancellotus, Instrumenti publici executione suspenditur, si intra decennium læsio comprobetur. Azeved. *in l. 1. n. 175. tit. 21. lib. 4. Recop.* ubi quod eadem impediendum instrumenti executionem, quæ sententia.

Ibi: Quia sententia Principis.

- 31 Sententia Principis executioni traditur, etiam si adversus illam in integrum restitutio postuletur. Joan. Garc. *sup. num. 22.* Flor. Diaz. *num. 60.* Cald. Pereyra *in l. si curatorem, verb. Per quod, num. 26. C. de in integr. restit. Lancell. ex num. 101.* Barbosa *collect. cap. Suscitata. num. 3. eod. tit.* Verum hæc, ac præcedens resolutio venit restringenda, si ex executione damnum inferretur irtractabile, ut in simili observat Marant. *de ordin. judicior. part. 6. act. ult. num. 58.* & colligitur ex præmissis *suprà, num. 7.*

Verf. Decimotertio.

- 32 Controvertitur, utrum Clericus in Sacris triplici sententia conformi in causa civili damnatus, si inopiam probet, gaudeat privilegio capitis. Odoardus, *de solution.* ut scilicet non teneatur, nisi quantum commode solvere possit, nec excommunicari, aut in carcerem detrudi ob æs alienum permittatur, ut videre est apud Barbof. *in collect. ibi, num. 16.* & apud me *Variar. lib. 1. cap. 2. num. 70.* Affirmativam cum Præfide nostro sustinent Molin. *de just. & jur. tract. 2. disp. 571. num. 23.* Guttier. *de jur. am. confirmat. part. 2. cap. 27. num. 31.* & alii apud Barbofam, qui ait non concedi istud beneficium quoad solutionem expensarum.

Ad Num. 8.

- 33 Constitutio dictæ Clementinae I. ampliatur, ut sit servanda etiam cum ex lege vel statuto à duabus sententiis conformibus non licet provocare, quoniam nec exceptio nullitatis earum executionem impedit. Salgad. *d. cap. 16. num. 69.* Scaccia *quest. 17. limit. 1. num. 67.* & *quest. 19. remed. 1. conclus. 4. num. 4.* qui alios laudaverit.
- 34 Verum mihi satis dubia ea videtur ampliatio; nam cum ea constitutione novum jus inducatur, ut correctoria restringi debet, ipsius forma ad

unquam observata, argumento legis *Præcipimus 32. in fin. C. de appellat.* nec de casu ad casum extendi permittitur, maxime diversitatis militante ratione, ut cum pluribus tradidi *Variar. lib. 1. cap. 14. num. 8.* Cum igitur lex numerum trium sententiarum desideret, quare duas sufficere asseverabimus, quod tacite videtur exclusum. Præterea illud decretum nititur fraudis præsumptione in opponente nullitatem, ex conformitate trium judicum, quæ non ita urget, cum duæ tantum sententia præceserunt. Nec facit ad rem prohibitio appellationis, quoniam non valet augere, aut generare malitiæ conjecturam, ut propter illam nullitatis dicendæ auxilium denegetur, contra communes juris antiqui regulas, quibus appellare prohibitus, ad dicendum de nullitate admittitur. Scac. *de appellat. quest. 17. limit. 1. num. 55.* & *quest. 19. conc. 2. num. 1. vers. Est tamen.* apud quem alii. Guaz. *defens. 36. cap. 19. num. 7.* Quod sine exceptione procedit, ita ut licet à sententia Principis provocandi nulla sit concessa facultas, tamen adversum ipsam de nullitate dicens audiatur. Scacc. *quest. 19. remed. 1. concl. 2. num. 10.* & de qua nullitate agere liceat, declarat à num. 19. Vant. *de nullit. tit. an qualibet sententia, num. 12.* & 13. Lancellot. *de attentat. cap. 17. num. 59.*

SUMMARIUM.

- 1 De recusatione scribentes congeruntur.
- 2 Recusatio definitur, & qui iudices recusari possunt.
- 3 Recusatio in omni causa locum habet, ac cuique permittitur, & an per Principem possit prohiberi.
- 4 Iudex ordinarius recusatus non removetur à causa cognitione, sed socium sibi adiungit de jure communi, & nostro Regio: quod limitatur num. 6.
- 5 Adjunctus recusatus an excludatur, & causa recusationis sit exprimenda.
- 7 Delegatus ad universitatem causarum abstinere non debet à causa cognitione, sed socium assumit: secus in delegato ad specialem causam, de jure communi.
- 8 Jure Canonico omnis iudex per recusationem à cognitione prorsus excluditur.
- 9 Nostro regio jure nullus iudex recusatus prohibetur de causa cognoscere, adjuncto suscepto: quod limitatur num. 10.
- 11 Ratio traditur, cur iudices Cancellaria, & alii recusati omnino removeantur, & inferiores non utique, & num. 12.
- 13 Ad recusationem iudicis ordinarii jusjurandum partis de suspitione sufficit.
- 14 Quando in recusatione desideretur causarum expressio, vel non, traditur regula generalis, & num. 15. & 16.
- 17 Recusationis causa unde originem trahant.
- 18 Non solum iudices, sed & alii publicis numeribus fungentes possunt recusari.
- 19 Iudex quo tempore recusari possit de Jure Canonico, & communi, & num. 20. 29. & 30.
- 21 Exceptiones admittuntur post tempus prescriptum ad eas objiciendas, si pars juramento testetur, antea in ipsius notitiam non pervenisse.
- 22 Exceptio dilatoria utrum admittenda de jure regio, lite jam contestata, & num. 23.
- 24 Advocatus afficitur pena, qui post liris contestationem opponit dilatoriam.

- 25 Quæ exceptiones post litem contestatam dilatoria objici queant.
- 26 Exceptio peremptoria utrum in quovis iudicii statu admittatur de jure nostro, & communi.
- 27 Recusatio inferioris iudicis apud nos quando allegatur, & num. 28.
- 30 Utrum recusans iudicem, audiatur post conclusionem, & num. seqq.
- 33 Dilatoria, quæ orta est post litem contestatam, tunc proponi poterit.
- 34 Exceptio peremptoria post conclusum in causa num admittenda, & num. 35.
- 36 Praxis Hispania in recusandis iudicibus Regalium Pretoriorum, remissivè.
- 37 Utrum ea praxis, & poena legis in non probantes recusationis causas, observari debeat in recusatione patroni Fisci, & num. seqq.
- 40 Apud nos recusatio semper admittitur, modo sententia pronuntiata non sit.
- 41 Iudex Regii Pretorii intra quod tempus debeat recusari de Jure Regio.
- 42 Adversus omniam recusationem an minor sit restituendus, & num. 43. & 47.
- 43 Minor an restituatur ad accusandum.
- 44 Non restituatur ad objiciendos defectus contra electum.
- 45 Quid quoad retractum.
- 46 Utrum locus sit restitutioni adversus omniam allegationem dilatorie exceptionis.
- 48 De stylo recusationis iudicium in foro Ecclesiastico.
- 49 Qui eligant arbitros, ut de causa recusationis cognoscant.
- 50 Causa omnia cum clausula, Quod si non omnes interesse, &c. uno ex delegatis recusato, reliqui de causa recusationis habent cognitionem.
- 51 Quid si apponatur clausula, Et eorum cuilibet, an arbitri eligendi, & num. 52. & 54.
- 53 Causa delegata cum clausula, Et eorum cuilibet, an omnes simul procedere valeant.

CAPUT XXVI.

- DE recusatione iudicum agitur *titul. 10. lib. 2. tit. 16. lib. 4. Recop. tit. 5. lib. 3. Ordin. l. 22. tit. 4. part. 3.* quibus in locis Gregor. Lop. Didac. Per. & Azevedus, Tusch. *Practic. conclus. lib. 1. conclus. 421. cum seqq.* Petr. Gregor. *Synt. agm. jur. lib. 49. cap. 3.* Mascard. *de probat. conclus. 953.* Carrasc. *in Recop. cap. 9.* Guazzin. *de defens. reor. def. 1. cap. 19. cum seqq.* Marant. *de ordin. judic. part. 6. act. 2. ex num. 14.* Farinac. *in fragment. lib. 1. à num. 683.* Paz *in Praxi. tom. 1. temp. 10. num. 18. cum seqq. part. 6. cap. 1. §. unic. & tom. 2. part. 1. cap. 6. ex num. 4.* Rebuff. *ad Constit. Gall. tit. de recusat. part. 3.* Morl. *Empor. Fur. tit. de jurisd. omn. judic. in præmissis à num. 173.* Donel. *lib. 17. cap. 24. in fin. cum seq. ubi Ofuald. Bobadill. in post. lib. 3. cap. 8. ex num. 117.* Cur. Philip. *part. 1. §. 7. Monter. in Practic. tract. 5. tit. de recusat. Præs. & Auditor. Molin. de just. & jur. tract. 5. disp. 23.*
- 2 Est recusatio, Jurisdictionis, vel audientia causæ suspitionis proposita declinatio. Did. Per. *in leg. 1. tit. 5. lib. 3. Ordin. in princ. Morla num. 184.* inventa jure positivo ex ratione naturali. Didac. Per. *ibi:* censetur favorabilis, Donell. *d. cap. 24. in fin.* imò appellatione favorabilior, Petr. Gregor. *num. 27.* & quoniam periculosum est coram suspecto iudice litigare, *cap. Cum inter. 5. de except.*

d. l. 22. partit. Petr. Greg. num. 29. & alii ex prælaudatis, pluresque congerit Barbofa *in d. cap. Cum inter, num. 3.* ideo regulariter omnes iudices recusationis objici subjiciuntur Petr. Gregor. *num. 22.* Carrasc. *num. 3.* Cabed. *part. 1. decis. 64. num. 3.* Guaz. *cap. 19. ex num. 11.* Molin. *num. 16.* exceptis tamen Summis Principibus, Concilio Generali, Inquisitoribus in Fidei causis, de quibus late Carrasc. *ex num. 19.* Sed & iudex, quem sibi aliquis impetravit, aut elegit, nisi causa postea supervenerit, recusari ab ipso nequit. Greg. Lop. *in l. 8. gloss. 7. tit. 10. part. 3.* Petr. Gregor. *ubi proxime, Mascard. num. 42.* Barbofa *collect. cap. Super questionum, num. 5. de offic. deleg. Morl. n. 190.* Molin. *num. 1.*

Ad hæc recusatio in omni causa, sive civili, sive criminali permittitur, ut ex præcatis juribus, ac Interpretibus constat: nulli litiganti denegatur, ita ut & excommunicato competat, *d. cap. Cum inter,* ubi Barbofa *num. 8.* Cur. Philip. *num. 1.* quæ ita sunt vera, ut licet Princeps causam committat cum clausula, Recusatione remota, restringi debeat ad frivolum, & absque rationabili causa. Barbof. *tract. de Clausul. claus. 131. num. 2.* Carrasc. *num. 339.* Didac. Per. *sup. vers. Est dubium utrum:* nec per Principem tolli posse scripsit Petr. Gregor. *num. 28.* Guaz. *sup. num. 5. cum seqq.* ubi limitat. At si expressim etiam legitima recusatio rescripto excludatur, justa suadente ratione, delegatus recusari nequit. Barbofa *num. 3.* Carrasc. *num. 340.* In dubio nunquam auxilium istud sublatum creditur. Barbofa *collect. c. Ad hæc, num. 9. de rescript.* ubi alii. Sunt aliqui casus, in quibus non est recusationi locus, quos refert Avendam. *de exeq. mandat. part. 2. cap. 23. à num. 11.* Is suspectus censetur iudex, cui non adhibemus fidem, cui non tunc nos committere putamus, arbitantes cum potius partes adversarii injuste, quam nostras justè sequentur. Petr. Greg. *num. 2.*

Ad Num. 1.

Judex ordinarius de jure communi, si recusetur, non omnino excluditur à causæ cognitione, sed idoneum socium sibi adiungere cogitur, ut recusantis suspicio conquiescat, nec præcisè Episcopos adhibendus, ut praxis observat. Gregor. Lop. *in l. 22. gloss. 9. tit. 4. part. 3.* Farinac. *num. 331.* Ofuald. *sup. cap. 25. lit. Q.* Cabed. *decis. 207.* num. 3. part. 1. Paz *d. temp. 10. num. 25.* Carrasc. *num. 72.* Marant. *sup. part. 4. disp. 5. num. 42.* Cur. Philip. *num. 12.* Azeved. *in l. unic. num. 27. tit. 16. lib. 4. Recop.* Pichard. *manud. ad prax. part. 1. §. 10. num. 5.* Morla *num. 204.* Idem est de jure nostro Regio, *l. 1. tit. 5. l. 3. Ordin. l. unic. tit. 16. lib. 4. Recopilar. Molin. num. 4. & 5.* & nostras prælaudati tradidere, de quo inferius *num. 9.*

Hic iudex adjunctus eandem jurisdictionem ac principalis nanciscitur, sed recusari poterit, ac repelli: utrum verò causam exprimere oporteat, ambigitur. Affirmat Greg. Lop. *ubi proxime,* cui accessit author Curia Philippicæ. Aliud tenet Carrasc. *num. 345.* cujus opinionem usus comprobavit. At non esse removendum adjunctum in civilibus, imò tertium adjiciendum ex consensu iudicis ordinarii, ac socii, tenet Azeved. *num. 30.*

Aliquando iudex ordinarius debet omnino à causæ cognitione removeri, cum scilicet causa recusationis est talis, ut nec per socium satis consul-

tum recusantis suspitioni videatur, velut si capitalis intercesserit inter judicem, ac litigantem inimicitia. Gregor. Lop. d. gloss. 9. Morl. num. 206. Carrasc. num. 56. Guaz. num. 35.

7 Idem quod de Ordinario dicendum est de delegatis ad universitatem causarum, qui eodem jure censentur, ac æquiparari solent. Carlev. de judic. tom. 1. disp. 4. num. 32. Cancer. *variar. part. 2. cap. 2. num. 289.* Petr. Barbosa in l. Cum Prætor. §. 1. num. 207. de judic. Menoch. de arbitrar. lib. 1. quæst. 67. num. 31. Glossa verb. Delegatus, in cap. Cum causam, de appellat. Delegatus verò ad specialem causam si legitime recusetur, jurisdictione omnino destituitur, l. Apertissimi 14. C. de judic. l. 22. tit. 4. p. 3. Marant. d. disp. 5. num. 42. Molin. num. 1. & hæc de jure communi.

8 De Jure autem Canonico omnis judex, sive ordinarius, sive delegatus, per legitimam recusationem à causæ cognitione debet abstinere, cap. si quis contra 4. de for. comper. cap. Cum speciali 41. de appellat. Greg. Lop. in d. l. 22. gloss. 8. Azeved. in d. l. unic. Recop. num. 27. Paz temp. 10. num. 24. Barbosa collect. d. l. Apertissimi, n. 15. Guaz. n. 40. Ofwald. ubi sup. Did. Per. in l. 1. quæst. 13. tit. 5. lib. 1. Ord. Carrasc. num. 95. Molin. num. 16.

9 Nostro Jure Regio nullus judex ordinarius, aut delegatus, etsi recusetur, munere suo fungi prohibetur, sed assumpto socio, in causa procedit, ex l. unic. tit. 16. lib. 4. Recop. quâ præscribitur forma eligendi adjunctos in causa civili, & criminali, de quo Azeved. ibi, Greg. Lop. in d. l. 22. gloss. 2. Olan. in epilogo. leg. partit. correct. num. 24. Didac. Perez. ubi nuper, vers. de Jure verò regni, Carrasc. num. 35. Molin. num. 5. atque ita sublata est differentia inter ordinarium, ac delegatum, cujus meminimus sup. num. 4. & 7. in fin. Verùm resolutio limitabitur ex præmissis sup. num. 6.

10 Excipiuntur Judices Cancellariæ, vel Audientiæ Regalis, supremique Consilarii, qui si suspecti declarentur, de causa cognoscere vetantur, l. 1. cum aliis, tit. 10. lib. 2. Recopil. quod utique procedit quocumque judice recusato, cui jurisdictio in solidum non est, etenim penitus removetur, ut in Decurionibus contingit, l. 34. tit. 6. lib. 3. Recop. Avendann. de exeq. mand. part. 2. cap. 23. num. 8. necnon in Tribunali Præpositorum commercii, vulgò Prior y Consules. Bolannos commerc. terrestr. lib. 2. cap. fin. num. 8. Patroni quoque Fisci, qui in Regiis resident Prætoris, si forte ut recusetur eveniat, muneri fiscali vacare nequebunt, sed alii quoad causam subrogantur. Carrasc. num. 43. Alfar. de offic. Fiscal. gloss. 17. num. 40. Sorloz. latè de jur. Indiar. tom. 2. lib. 4. cap. 6. ex num. 18.

11 Hic non abs re quæret aliquis, cur suspicio judicis inferioris, qui in solidum jurisdictione utitur, elidatur per unius socii, vel duorum adjunctionem, ex d. l. unic. Recop. nec removeatur à causæ cognitione; & aliud fervetur in illis, qui uno corpore congregati jus litigantibus reddunt, qui probatâ recusationis causâ, penitus repelluntur, non attentâ sociorum assistentiâ, præsertim in Supremis Prætoris, ubi viri eximii integritate, ac peritia concurrere ad decisionem causarum regulariter solent? Cui respondendum, quod in inferioribus leves admodum causæ ad recusationem sufficiunt, solo recusantis jurejurando comprobata: non sic in Regiis Auditoribus, & aliis similibus; imò in his tales esse causæ debent, ut etiam judicem jurisdictione in solidum fungentem prorsus excluderent, secun-

dum tradita num. 6. quod responsum deducitur ex Carrasc. d. cap. 9. num. 94. & 95. & hoc maxime animadvertendum, ut causæ recusationis admittantur per Judices; quorum arbitrio committitur. Carrasc. num. 98. & 303. ac in ambiguis non solum causarum gravitas, sed & recusati integritas pendenda.

12 Illis accedit, quod apud inferiores lites non extinguntur, sicut in Supremis Tribunalibus, idcirco cautius agendum quoad recusationem, ubi majus periculum vertitur, l. 1. §. Sed & si quis, de Carbon. edit.

Ibi: Eodem Jure Civili.

13 Ut judex ordinarius recusetur, expressione causæ opus non est, satque erit si recusans jurejurando asseveret sibi judicem suspectum. Sic quondam apud Romanos talis forma in usu fuit: Ejero, iniquus est. Ofwald. lib. 17. cap. 25. lit. K. Quod juramentum hodie ipsi recusationis libello inferi consuevit. Ofwald. lit. L. Gregor. Lop. in l. 22. gloss. 9. ad fin. tit. 4. p. 3. Did. Per. in l. 1. vers. hodie de stylo, tit. 5. lib. 3. Ordin. Paz in praxi, tom. 1. temp. 10. num. 21. Lanfranc. tract. de recusat. num. 4. Azeved. in l. unic. num. 12. tit. 16. lib. 4. Recop. Villalob. Erar. comm. opin. lit. R. num. 20. Scacc. de judic. lib. 1. cap. 66. num. 15. Marant. de ordin. judicior. part. 4. disp. 5. num. 42. Cevall. commun. cont. comm. quæst. 347. Pichard. manud. ad prax. part. 1. §. 10. in fin. Barbosa cum aliis collect. cap. Secundo requiris, num. 4. de appell. Idem de Jure nostro Regio Molin. d. disp. 23. num. 2. ac prælaudati Regnicolæ. Quod limitandum ut infra num. seq. in fin. & num. 15.

14 Est pro regula statuendum, ut quoties recusatus judex à causæ cognitione removetur, suspitionis rationem exprimi, atque probari necesse sit: non ita ubi cum adjuncto procedere permittitur. Pichard. num. 5. Guaz. d. cap. 19. num. 54. Bolaños commerc. terrestr. lib. 2. cap. ult. num. 8. Hinc evenit, ut quoniam Jure Pontificio omnis judex legitima recusatione repellitur, semper sit causa probanda, cap. Cum speciali 61. de appell. cap. 2. eod. tit. in 6. Cujac. in cap. Secundo requiris, de appellat. Azeved. num. 14. Paz num. 20. Cevall. ubi proximè, Guaz. num. 63. Carrasc. in Recop. cap. 9. num. 95. Gail. lib. 1. observat. 33. Hinc etiam judices de Consilio, aut Cancellaria, cum à cognitione amoveantur, causæ probatio in recusatione desideratur, l. 1. & 2. tit. 10. lib. 2. Recop. Carrasc. ubi proximè, Cur. Philip. part. 1. §. 7. num. 18. Idem servatur ex tradita regula in recusatione advocatorum, qui ob defectum superiorum judicum eliguntur, l. 4. tit. 10. lib. 2. Recop. Cur. Philip. num. 31. Simili modo quoties aliquis ex judicibus, qui in solidum jurisdictione non funguntur, sed simul cum aliis sub uno corpore collectis recusat, cum omnino amoveatur, causa probari debet. Avendann. de exeq. mand. part. 2. cap. 23. num. 8. Bolann. ubi proximè.

15 Inde judex ordinarius de Jure Regio, ac Civili, quia cum adjuncto prosequitur in causa suspitionis, probatio non requiritur, ut recusetur, secundum præmissa num. 4. & 13. At si (ut aliquando contingere potest, prout prænotatur num. 6. & 7. Ordinarius prorsus excludatur à judicio propter vehementem suspitionem, causa erit legitime verificanda, ut colligitur ex traditis per Greg. Lop. in l. 22. gloss. 9. tit. 4. p. 3. De adjunctis inferiorum judicum

judicum variæ sunt sententiæ, tam quoad amotionem, quam quoad causæ probationem, de quibus sup. num. 5.

16 Excipitur à regula de jure communi delegatus ad specialem causam, qui per recusationem definit judex esse: attamen absque causæ expressione recufatur, l. Apertissimi 14. C. de judic. l. 22. tit. 4. p. 3. De Jure Regio regula non fallit; nam cum adjuncto ad ultiora progreditur, l. unic. tit. 16. lib. 4. Recop. In judicibus etiam Fisci Patronus numerari debet, qui si recusetur, non exercet, idcirco causæ probatione opus est, ut tenent laudati num. 10.

17 Omnes recusationis causæ à quintuplici procedunt capite, nempe amore, odio, pretio, timore, ac ignorantia. Calvac. de Brach. Reg. part. 3. n. 344. Guaz. d. defens. 1. cap. 21. num. 1. de quibus ipse fusè agit. Caravit. tit. 265. Marant. sup. part. 6. art. 2. à num. 27. Carrasc. d. cap. 9. num. 96. cum seqq. & alii quamplures apud ipsum num. 92. ac Guazzinum ubi proximè.

18 Non judices solum, sed & alii ministri, ac personæ recusationi subjiciuntur, de quibus Carrasc. ex num. 29. ac de effectibus illius num. 331. cum seqq.

Ad Num. 2.

19 Recusatio de Jure Pontificio, ac Civili est ante litis contestationem objicienda, l. fin. tit. 20. p. 3. Greg. Lop. in l. 22. gloss. 3. tit. 4. p. 3. Jacob. Laurent. tract. de judic. suspect. Morl. Emp. Jur. tit. de jurisdic. omn. judic. in princ. num. 178. Molin. de just. & jur. tract. 5. disp. 23. num. 1. vers. Dicitur etiam Pacian. de probat. lib. 2. cap. 45. n. 6. Villalob. Erar. commun. opin. lit. R. num. 21. Amat Roderic. in pract. cap. 10. num. 70. Barbosa collect. cap. Inter monasterium, num. 2. de re judic. Cardos. in praxi judic. verb. Judex, num. 22. Marant. de ordin. judic. part. 6. art. 2. num. 26. & 74. Farinac. fragment. lit. 1. num. 897. Paz in praxi, tom. 1. temp. 10. num. 18. Ofwald. ad Donel. lib. 17. cap. 25. lit. Q. Guazzin. de defens. reor. def. 1. cap. 19. num. 87. Pichard. manud. p. 2. in pralud. §. 2. num. 12. Imò omnibus exceptionibus delinctoris anteposendum esse recusationem, omnes ferè prælaudati monuere.

Ibi: Quod si causa recusationis.

20 Hujus limitationis memorantur plures ex nuper adductis, ut Gregor. Lop. Ofwald. Molin. Marant. & Scacc. de judic. lib. 1. cap. 101. num. 10. Gratian. disceptat. cap. 100. num. 31. Muscatell. in praxi, part. 2. gloss. Competens, num. 55. Mascard. de probat. concl. 953. num. 45. de qua iterum infra, num. 29. Observat Molina notabiliter, quod si quis postquam recusationis causam agnoverit, lite jam contestata, in judicio apud judicem prosequeretur, eum recufare non posset, quasi recusationi renunciasse videatur quod sanè difficultate non vacat.

Ibi: Præsertim quia & alia exceptiones.

21 Exceptiones ante litem contestatam, vel intra præscriptum tempus objiciendæ, postea admittuntur, si tunc ad cognitionem litigantis pervenerit, & hoc ipsius juramento comprobetur, l. 1. tit. 5. lib. 4. Recop. Rebuff. ad constit. Gall. part. 3. tit. de excep. num. 379. Greg. Lop. in l. 8. gloss. 1. d. de Faria Covar. Enucl.

& in l. 9. gloss. 2. & 5. tit. 3. p. 3. Barbosa collect. cap. Pastoralis, num. 12. de excep. Avend. in d. l. 1. Recop. num. 56. & 73. Villal. sup. lit. E. num. 251. Pichard. manud. ad prax. part. 1. §. 3. n. 11. Petr. Greg. Syntagm. jur. l. 49. cap. 3. n. 20.

Ibi: Etiam si contrarium tenuerit.

22 Hanc sententiam de jure nostro regio agentes tuentes Olan. in epilogo. leg. partit. correctar. num. 19. Guttier. Practicar. lib. 1. q. 53. Cur. Philip. part. 1. §. 3. n. 6. qui asserunt, post litem contestatam dilatorias exceptiones non esse recipiendas, nisi ut peremptorias, quod in mixtis jure procedit, Paz sup. temp. 5. n. 44. non in exceptione merè dilatoria; nam si hæres ignarus pacti non petendi intra annum, cum creditore defuncti antea petente litem contestetur, ac deinceps notitiam pactiõnis adeptus, exceptionem objiciat, ceu dilatoria admittetur, ut instantia cesset, licet jus agentis non perimat. Nec de fraudis periculo curandum, quæ non præsumitur, l. Merito 51. Pro socio: nam ubi ejus suspicio emerferit exceptionem judex ex officio etiam repellere tenetur, modò levis non sit. Azeved. sup. num. 56.

Ibi: Et verè quoties potest.

23 Restringitur communis sententia, si quid desidia excipienti possit imputari. Azeved. n. 74. 78. Guaz. n. 95. Masc. n. 37. Sed ea ignavia juramento purgatur allegantis diligentiam adhibuisse. Azeved. ibi.

24 Advocato, qui lite contestata dilatoriam objicit, unius libræ auri poenâ coercetur, l. penult. C. de excep. Azeved. num. 15. Paz num. 14. Marant. p. 6. memb. 9. num. 11. Tusch. lit. E. concl. 391. num. 2.

25 Aliquando exceptionem dilatoriam allegare licet in quolibet judicii statu, velut excommunicacionis, Clem. unic. de excep. ubi Barb. collect. n. 2. alios dat Greg. Lop. in l. 8. gloss. 1. in fin. tit. 3. p. 3. Paz. n. 59. aut omnimodæ incompetentiæ. Pichard. d. §. 3. n. 4. Guaz. num. 97. Petr. Barb. in l. Si quis ex aliena, num. 80. de judic. & alii apud Aug. Barb. collect. cap. Pastoralis, de exceptionib. Præterea, si probata exceptione nullus processus retrò redderetur, ea rectè objici potest, lite contestata in quavis judicii parte, sicut & aliæ præmissæ, Marant. num. 10. Paz. num. 87. Petr. Barbosa in l. Cum Prætor. §. fin. num. 145. de judic.

Ibi: Imò etiam post litis contestationem.

26 Exceptionem peremptoriam quovis in statu causæ de jure civili apponi licet, l. Peremptorias, C. sentent. resc. non poss. Marant. d. memb. 9. num. 12. Petr. Barbos. in l. Venditor, num. 145. de judic. Cujac. observ. lib. 18. cap. 34. Paz temp. 7. num. 8. Pichard. d. §. 3. num. 12. Ofwald. lib. 22. cap. 2. lit. N. Morl. sup. quæst. 25. n. 2. Sed nostro jure statutum est tempus, ut scilicet intra viginti dies à litis contestatione hujusmodi exceptiones, & non postea objiciantur, l. 1. tit. 5. lib. 4. Recop. Greg. Lop. ubi proximè, Paz n. 15. Pichard. n. 12. Cur. Philip. part. 1. §. 15. num. 3. Consuetudine tamen obtinuit, præsertim apud Suprema Prætoris, eas exceptiones usque ad publicationem attestatum admitti absque ignorantia, vel supervenientia prætextu. Azeved. in d. l. 1. num. 55. Olan. in epilogo. leg. Partit. correct. num. 20.